

Ìwé Dániélì - Ọkan Ọgọ̀rùn-ún àti Mèsàn-án-dín-lógún

Ìtúmò Àsotélè ti Àwọn Àmì-Ọ̀nà Itàn: Ìmò Ìkẹ̀yìn Àwọn Ọjọ̀ Nipasè Àpẹ̀rẹ̀ Ìṣàpẹ̀rẹ̀ Mímó ti Bíbélì

Jeff Pippenger
2024-03-06

Àwọn egbèrùn m̀erínlélógójì [ọgọ̀rùn-ún] m̀erínlélógójì ni a fi hàn gégé bí àwọn tí Aşojú Májè mú ti wè mó, àti ọ̀pò èniyàn púpò nàà ni a fi aşo funfun ikú-ajèrìi şàpẹ̀rẹ̀. Àkókò mímó àkókò nínú àwọn àkókò mímó méjì ti ojú ikẹ̀yìn n tọ̀ka sí işè aşojú tí n pèsè ọ̀nà sílè fún Aşojú Májè mú, àti àkókò keji n şàpẹ̀rẹ̀ işè Èlìjà. Àkókò àkókò n şàpẹ̀rẹ̀ idájó àyèwò àwọn aláàyè ti Adventismu Laodikea, àti àkókò keji n şàpẹ̀rẹ̀ idájó imúşè ti Róòmù ọ̀de-òní.

“àmi” láti sá kúrò ní àwọn ilú ní àwọn ojú ikẹ̀yìn ni àwọn Adventistì ti Laodíşà ti yé ní àşişe. Sister White sọ fún wa pé iparun Jerusalemu láti ọ̀dún 66 sí 70 AD n pèsè àpẹ̀rẹ̀ àmi ikilò nàà fún àwọn èniyàn Ọlọ̀run ní àwọn ojú ikẹ̀yìn.

“Àkókò nàà kò jinnà rára, nígbà tí, gégé bí àwọn omo-èyìn igbà àkókò, a ọ̀ò fi dandan wá ibi isádi sí àwọn ibi ahoro àti idánikanwà. Gégé bí idóti Jérúsálèmù tí àwọn omo-ogun Romu şe jé àmi fún sá fún àwọn Kristeni ilè Jùdià, bẹ̀e nàà ni igbàgbò agbára tí orílè-èdè wa yóò gbà nínú òfin tí n fi ojú isinmi pòpù m̀lè yóò jé ikilò fún wa. Nígbà nàà ni yóò tó àsikò láti fi àwọn ilú nla sílè, gégé bí imúrasílè fún fifi àwọn ilú kékeré sílè fún àwọn ilè igbèkùn ní àwọn ibi ipamó láàárín àwọn òkè.” Testimonies, volume 5, 464.

Idóti Jerusalemu tí ó jé àmi láti sá ni idóti àkókò tí Cestius mú wá. Nítorí nàà, Cestius şojú ewu kan tí a yò kúrò fún igbà diè, nítorí pé nígbà tí ó ti gbé idóti nàà kalè, ó sì yò kúrò ní ọ̀nà àdiitú, àwọn ọ̀pitan kò sì tii lè pinnu idi rẹ̀ fún şişe bẹ̀.

“Lèyìn tí àwọn omo-ogun Romu lábé Cestius ti yí ilú nàà ká, wón fi àiròtélè kọ idóti nàà sílè nígbà tí ohun gbogbo dà bí eni pé ó şe ojú rere fún ikolù kíákíá.” The Great Controversy, 31.

Ní àwọn ọ̀dún 1880 àti 1890, Sénétò Henry W. Blair láti New Hampshire gbé ọ̀pò iwé-òfin kalè ní Ilè Aşòfin Orílè-èdè láti yàn Ọjọ̀ Àikú gégé bí Ọjọ̀ Isinmi Orílè-èdè. Àwọn iwé-òfin wònyí ni a máa n pè ní “Àwọn Iwé-òfin Blair Sunday.” Sénétò Blair jé alágbára olùgbéjà fún pípa Ọjọ̀ Àikú mó gégé bí ojú isinmi àti ojú işèşin èşin. Ó gbàgbò pé ojú isinmi kan şoşo fún gbogbo èniyàn yóò ní ipa rere lóri iwà àti àjòşè àwùjọ̀ ní àwùjọ̀ Amèríkà. Bí ó tilè jé pé àwọn isapá rẹ̀ rí itilèyìn diè, pàápàá jù lọ̀ láti ọ̀dò àwọn egbè èşin, wón tún dojú kọ işòdi pèlú, títi kan àwọn àniyàn nípa iyàtò láàárín ijo àti ipínlè.

Eyi ni igbiyànjú àkókò láti gbé òfin Ọjọ̀ Àikú kalè nínú itàn eranko ayé, eni tí a yàn şáájú láti sọ̀rò bí dragoni nígbà tí yóò, ní ikẹ̀yìn, şe òfin Ọjọ̀ Àikú. Àwọn àkójopò abá òfin Blair wònyí gan-an ni A. T. Jones, ọkan lára àwọn ojişè ipadé Apèjọ̀ Gbogbogbò ọ̀dún 1888, wọ inu àwọn gbongàn Kóngrèèsi lọ̀, tí ó sì tako wón pèlú ọ̀rò elèwà gan-an. Lèyìn igbiyànjú diè, Sénétò Blair padánù

agbára ilosiwájú ipolongo rẹ fún Ojọ Ìsinmi Orílẹ̀-èdè. Ní ibáṣepọ̀ tààrà pẹ̀lú itàn nàà, àti àwọn itumọ̀ tí Ojọ Ìsinmi Orílẹ̀-èdè (Ojọ Àìkú) ní, àkòsílẹ̀ itàn nípa imọ̀ràn Ellen White lẹ̀ jẹ̀ àtúnnyẹ̀wò.

Ohun tí a rí nínú àtúnnyẹ̀wò ikilọ̀ rẹ̀ nípa òfin Ojọ̀ Àìkú, jẹ̀ ohun pàtàkì gidigidi tí a sì tí lóye rẹ̀ ní ọ̀nà tí kò tọ̀ káàkiri Adventismu ti Laodicea. Nínú àyíká ifẹ̀kúfẹ̀é láti wà níta àwọn ilú, nínú ẹ̀sẹ̀ tí a ẹ̀sẹ̀ tọ̀ka sí, ó kọ̀ pé, “nígbà nàà ni yóò jẹ̀ àkókò láti kúrò ní àwọn ilú nílá, gégé bí imúrasílẹ̀ ẹ̀sẹ̀jù fifi àwọn ilú kékeré sílẹ̀ fún àwọn ilẹ̀ ipamọ̀ra ní àwọn ibi àdádó láàárín àwọn òkè.” Ó kọ̀nì leraléra pé àwọn ènìyàn Olórún nílò láti gbé ní ìgbèríko, sùgbọ̀n àwọn imọ̀ràn rẹ̀ lórí ọ̀ràn gbígbé ní ìgbèríko kí ọ̀dún 1888 tó dé fi itọ̀sọ̀nà rẹ̀ láti fi àwọn ilú sílẹ̀ sínú àyíká pé láìpẹ̀ iwájú àwọn ènìyàn Olórún yóò nílò láti fi àwọn ilú sílẹ̀. Lẹ́yìn ọ̀dún 1888, nínú itọ̀sọ̀nà rẹ̀ tí a kọ̀ sílẹ̀ nípa gbígbé ní ìgbèríko, kò yà kúrò rárá nínú imọ̀ràn nàà pé ó yẹ̀ kí a ti wà níta àwọn ilú tẹ̀lẹ̀.

Àwọn iwé òfin Ojọ̀ Ìsinmi Orílẹ̀-Èdè Blair tí ó farahàn nínú itàn ni “àmì” láti fi kúrò nínú àwọn ilú, àti bí ó tilẹ̀ jẹ̀ pé àwọn iwé òfin Blair nàà padànu agbára ilosiwájú tí ó yẹ̀ láti mú isẹ̀ nàà ẹ̀, tí wọn sì rò sẹ̀yìn sínú òkùnkùn itàn, “àmì” láti sá ti jẹ̀ fifi fúnni. A ti fi í fúnni ní ibi àmì itàn ti idótì àkókò, èyí tí Kẹ̀stìọ̀sì mú wá. Òfin Sunday tí n bọ̀ láìpẹ̀ ni a ọ̀jọ̀ rẹ̀ nípasẹ̀ idótì Títùsì, àti bí àwọn Adventisti Laodíkiá kankan bá ẹ̀ wà nínú àwọn ilú nígbà tí idótì nàà bá dé, wọn yóò kú pẹ̀lú àwọn ènìyàn búburú.

Àwọn àkókò àsọtẹ̀lẹ̀ méjì wà ní àwọn ojọ̀ ikeyin. Òfin Ojọ̀ Àìkú tí yóò dé láìpẹ̀ yà wọn sọtò. Àkókò àkókò ni idájọ̀ àyẹ̀wò ti àwọn aláàyè nínú Adventismu ti Laodíkiá, àkókò keji sì ni idájọ̀ imúṣẹ̀ ti àgbèrè Ròòmù. Wọn ti ẹ̀ àfihàn àwọn àkókò méjèjì wònyí leraléra, nítorí nínú àwọn àkókò méjèjì wònyí ni òwe àwọn wúndiá mewaá ti ẹ̀ ní pátápátá gégé bí a ẹ̀ kọ̀ ó, gégé bí ó ti rí nínú itàn àwọn omolẹ́yìn Miller. Àkókò idádúró nínú òwe nàà ni àkókò idádúró ti Hábakúkù orí keji, nítorí nàà àwọn àkókò méjì tí à n gbé yẹ̀wò ni a tún fi Hábakúkù orí keji ẹ̀ àfihàn wọn. Òwe àwọn wúndiá mewaá, àti Hábakúkù orí keji, ẹ̀ ní pátápátá gégé bí a ẹ̀ kọ̀ ó nínú itàn àwọn omolẹ́yìn Miller, àti nígbà tí wọn ẹ̀, Ìsíkiẹ̀lì orí kejilá, ẹ̀sẹ̀ kọ̀kànlélógún sí ẹ̀sẹ̀ méjòlélógún, nàà sì ẹ̀.

Àwọn ẹ̀sẹ̀ méjọ̀ tí ó kẹ́yìn nínú Ìsíkiẹ̀lì orí kejilá, n tọ̀ka sí àkókò kan nígbà tí “àṣẹ̀ gbogbo iran” yóò ẹ̀, ní àkókò tí Olórún yóò “kò tún fa gígún” àwọn iran Rẹ̀ mọ̀. Àwọn àkókò itàn méjì tí a ti n tún sọ̀ leraléra, tí wọn sì n ẹ̀ idánimọ̀ idájọ̀ iwádifí ti àwọn aláàyè nínú Adventismu Laodicea, àti idájọ̀ imúṣẹ̀ ti aṣẹ̀wó Tírè, ni àkókò àsọtẹ̀lẹ̀ nàà nínú èyí tí gbogbo iran inú Bíbẹ̀lì dé sí imúṣẹ̀ pípé rẹ̀ àti ti ikẹ́yìn. Nínú àkókò nàà ni a ti fi egbàá mērinlélógórin nàà múlẹ̀, wọn sì dúró fún egbé ènìyàn tí kì í kú, tí wọn sì yóò wà láàyè títí di ìgbà tí Kristi yóò padà. Nínú Lúùkù orí kọ̀kànlélógún Kristi ẹ̀ idánimọ̀ “àmì” kan tí n fi hàn nígbà tí iran nàà ti dé.

Nínú àwọn itàn méjèjì tí “àmì” láti sá dúró fún, gégé bí Kristi ti fi hàn ní ibáṣepọ̀ pẹ̀lú iríra idahoro, a ti samisi àkókò méjì, ibèrè àti òpin wọn sì ní “àmì” ní ibèrè àkókò nàà àti “àwọn àmì” ní òpin rẹ̀. “Àmì” tí Kristi tọ̀ka sí gégé bí èyí tí ó dúró fún iran ikeyin tí yóò wà láàyè títí Yóò fi dé nínú àwosánmà ni ẹ̀rì pé a wà nísinsinyí nínú iran ikeyin nínú itàn ayé.

Nínú orí kẹ̀rinlélógún iwé Lúùkù, Jésù fi itàn nàà hàn láti ìgbà ọ̀dún mēta àtààbò tí a fi n tẹ̀ Jerusalemu gidi mólẹ̀ àti iparun rẹ̀ láti ọ̀dún 66 títí dé ọ̀dún 70, títí dé òpin ọ̀dún mēta àtààbò tí a fi tẹ̀ Jerusalemu ti ẹ̀mí mólẹ̀, èyí tí ó bèrè ní 538 tí ó sì parí ní 1798.

Nígbà tí èyìn bá sì rí i pé àwọn ọmọ-ogun yí Jerusalemu ká, nígbà nàà ni kí ẹ̀ mọ̀ pé ìdahoro rẹ̀ tí súnmọ̀. Nígbà nàà, kí àwọn tí ó wà ní Judia sá lọ sí àwọn òkè; kí àwọn tí ó sì wà lààrín rẹ̀ jáde kúrò; kí àwọn tí ó sì wà ní àwọn ilẹ̀ igberiko má ẹ̀ wọ̀ inú rẹ̀. Nítorí wònyí ni ọ̀jọ̀ igbèsan, kí gbogbo ohun tí a ti kọ̀ lẹ̀ ẹ̀. Ẹ̀gbón ẹ̀gbé ni fún àwọn tí ó lóyún, àti fún àwọn tí ń fún ọmọ̀ ní omú, ní ọ̀jọ̀ wònyí! Nítorí ipònjú ńlá yòò wà ní ilẹ̀ nàà, àti ibínú lóri àwọn èniyàn yí. Wònyí yòò sì ẹ̀wá nípasẹ̀ ọ̀jọ̀ idà, a ó sì mú wọn lọ̀ ní igbèkùn sí gbogbo orílẹ̀-èdè: a ó sì tẹ̀ Jerusalemu mọ̀lẹ̀ lábẹ̀ ẹ̀sẹ̀ àwọn aláìkọ̀là, títi àkókò àwọn aláìkọ̀là yòò fi pé. Luku 21:20–24.

Àwọn “àkókò” tí àwọn Kẹ̀fẹ̀rì fi ń tẹ̀ Jerúsálẹ̀mù mọ̀lẹ̀ wà ní ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀, nítorí ó dúró fún títe Jerúsálẹ̀mù tí gidi mọ̀lẹ̀ tí ó parí ní ọ̀dún 70, àti títe Jerúsálẹ̀mù tí ẹ̀mí mọ̀lẹ̀ tí ó parí ní 1798. Àwọn Kẹ̀fẹ̀rì nàà dúró fún ibòrìṣà àti ijọba pòòpù pẹ̀lú, àti àwọn agbára méjèjèjì wònyí ni wònyí jẹ̀ kókó-oro iran tí ó wà nínú ibèèrè tí Dániẹ̀lì orí kejo, tí ó béèrè pé, “Yòò pé tó igbà wo.”

Nígbà nàà ni mo gbó ẹ̀ni mímọ̀ kan ń sọ̀rò, ẹ̀ni mímọ̀ mìíràn sì sọ̀ fún ẹ̀ni mímọ̀ kan nàà tí ń sọ̀rò pé, Yòò pé tó mèlòó kan ni iran nàà yòò fi wà nípa ẹ̀bọ̀ ojoojúmọ̀, àti irẹ̀kojá ìdahoro, láti fi ibi mímọ̀ àti ogun nàà fún itẹ̀mọ̀lẹ̀ lábẹ̀ ẹ̀sẹ̀? Danieli 8:13.

“Àwọn àkókò àwọn Kẹ̀fẹ̀rì” nínú Lúùkù orí kọ̀kànlẹ̀lógún ń tọ̀ka sí ẹ̀gbẹ̀rún méjì, ọ̀dún márùn-ún àti ogún ọ̀dún igbèsan Olórún lóri ijọba àrìwá, èyí tí ó bèrè ní ọ̀dún 723 BC tí ó sì parí ní 1798. Ọ̀dún 538 ni ó samisi igbà tí èniyàn ẹ̀sẹ̀ dúró ní ibi mímọ̀ tí ó sì kéde pé òun ni Olórún, bá yí ni a ẹ̀ pín àkókò nàà sí igbà méjì tó dọ̀gba, tí ẹ̀gbẹ̀rún kan, ọ̀górùn-ún méjì àti ọ̀gọ̀ta ọ̀dún kọ̀ọ̀kan. Igbà kejì tí ẹ̀gbẹ̀rún kan, ọ̀górùn-ún méjì àti ọ̀gọ̀ta ọ̀dún nàà ni itàn kan nàà tí a fi àmì hàn pé ó parí nínú Lúùkù orí kọ̀kànlẹ̀lógún, ẹ̀sẹ̀ kẹ̀rínlá-dín-lógún, nígbà tí “àwọn àkókò àwọn Kẹ̀fẹ̀rì” ẹ̀. Nínú àkọ̀sílẹ̀ itàn tí Jẹ̀sù ń tọ̀ka sí fún àwọn ọmọ̀-èyìn Rẹ̀, ẹ̀sẹ̀ kẹ̀rínlá-dín-lógún mú ẹ̀rì tí a fi fún àwọn ọmọ̀-èyìn nàà dé “àkókò ikeyin” ní 1798. Láti ibè ni Jẹ̀sù tí bèrè sí í tọ̀ka sí àwọn “àmì” tí ó ní ibàṣẹ̀pọ̀ pẹ̀lú iṣípò Millerite.

Àti pé àwọn àmì yòò sì wà nínú oòrùn, àti nínú ọ̀sùpá, àti nínú àwọn iràwọ̀; àti lóri ilẹ̀ ayé ipònjú àwọn orílẹ̀-èdè, pẹ̀lú idaàmú ọ̀kàn; òkun àti igbì rẹ̀ yòò máa hó; ọ̀kàn àwọn èniyàn yòò máa dákú nítorí ẹ̀rù, àti nítorí irẹ̀tí àwọn ohun tí ń bọ̀ wá sórí ilẹ̀ ayé: nítorí àwọn agbára ọ̀run ní a ó mì. Nígbà nàà ni wònyí sì rí Ọmọ̀ èniyàn tí ń bọ̀ nínú àwọ̀sánmà pẹ̀lú agbára àti ògo ńlá. Nígbà tí àwọn nńkan wònyí bá sì bèrè sí í ẹ̀lẹ̀, nígbà nàà ẹ̀ wò sókè, kí ẹ̀ sì gbé orí yín sókè; nítorí iràpadà yín sún mọ̀lẹ̀. Luku 21:25–28.

Jẹ̀sù sọ̀ pé, “àwọn àmì yòò wà,” ó sì ẹ̀fihàn wònyí gẹ̀gẹ̀ bí àmì nínú oòrùn àti ọ̀sùpá, àti nínú àwọn iràwọ̀, idaàmú àwọn orílẹ̀-èdè, àwọn agbára ọ̀run ní lílì, lẹ̀yìn nàà ni Ọmọ̀ èniyàn yòò sì dé nínú àwọ̀sánmà kan. Gbogbo “àwọn àmì” wònyí ni a ẹ̀ ní itàn àwọn Mílẹ̀rítì.

“Asotẹ̀lẹ̀ kí í ẹ̀ pé ó kàn ń sọ̀ ẹ̀sẹ̀ nípa ilàna àti ètẹ̀ ibọ̀ wá Kristi nikan, ẹ̀gbón ó tún ń fi àwọn àmì hàn tí èniyàn yòò fi mọ̀ igbà tí ó bá ti súnmọ̀. Jẹ̀sù wí pé: ‘Àwọn àmì yòò sì wà ní oorun, àti ní ọ̀sùpá, àti ní àwọn iràwọ̀.’ Luke 21:25. ‘Oorun yòò ẹ̀kúnkún, ọ̀sùpá kí yòò sì fi imọ̀lẹ̀ rẹ̀ hàn, àwọn iràwọ̀ ọ̀run yòò sì máa bọ̀, a ó sì mì àwọn agbára tí ń bẹ̀ ní ọ̀run. Nígbà nàà ni wònyí sì rí Ọmọ̀ èniyàn tí ń bọ̀ nínú àwọ̀sánmà pẹ̀lú agbára àti ògo ńlá.’ Mark 13:24–26. Oníṣipayá nàà sì ẹ̀ ẹ̀pẹ̀juwe àkókò nínú àwọn àmì tí yòò ẹ̀sẹ̀ nípa ipadàbọ̀ kejì bá yí pé: ‘Ìmítì ilẹ̀ ńlá sì ẹ̀lẹ̀; oorun sì dúdú bí aṣọ̀ ọ̀fọ̀ irun, ọ̀sùpá sì dàbí ẹ̀jẹ̀.’ Revelation 6:12.”

“A jẹ́rìí àwọn àmì wònyí kí ọ̀rúndún kọ̀kàndínlógún tó bèrẹ̀. Ní imúṣẹ̀ àṣọtẹ̀lẹ̀ yìí ni, ní ọ̀dún 1755, iṣẹ̀lẹ̀ imítítì ilẹ̀ tí ó burú jùlọ̀ tí a ti ṣàkọ̀sílẹ̀ rí ṣẹ̀lẹ̀...”

“Lẹ̀yìn ọ̀dún mẹ̀dédógún lé ní ogún, àmì tí ó tẹ̀ lé e tí a mẹnù kàn nínú àṣọtẹ̀lẹ̀ nàà hàn—ìdimú oorun àti ọ̀ṣùpá. Ohun tí ó mú kí èyí túbọ̀ ẹ̀ kedere jù ni ọ̀títọ̀ pé a ti tọ̀ka sí àkókò imúṣẹ̀ rẹ̀ ní kedere. Nínú ọ̀rọ̀ Olùgbàlà pẹ̀lú àwọn ọ̀mọ-èyìn Rẹ̀ lórí Òkè Olífẹ̀ti, lẹ̀yìn tí Ó ti ṣàpẹ̀júwe àkókò gígùn idánwò fún ijo,—ọ̀dún 1260 ti inúnibíni ijo pàápà, nípa èyí tí Ó ti ẹ̀ ilé rí pé a ọ̀o dín ipónjù nàà kù,—Ó mẹnù kàn àwọn iṣẹ̀lẹ̀ kan tí yòò ṣáájú ibòwá Rẹ̀ báyií, ó sì sọ àkókò tí a ó fi rí àkókò nínú wọn pé: ‘Ní ojú wònyen, lẹ̀yìn ipónjù nàà, oorun yòò sọ̀kùnkùn, ọ̀ṣùpá kì yòò sì fi imọ̀lẹ̀ rẹ̀ hàn.’ Marku 13:24. Ojú 1260 nàà, tàbí ọ̀dún, parí ní ọ̀dún 1798. Ní idá mẹ̀rin ọ̀gọ̀rùn-ún ọ̀dún ṣáájú èyí, inúnibíni ti fẹ̀rẹ̀ dáwọ̀ dúró pátápátá. Gẹ̀gẹ̀ bí ọ̀rọ̀ Kristi, lẹ̀yìn inúnibíni yìí, oorun ní láti sọ̀kùnkùn. Ní ojú kọ̀kàndínlógún oṣù Karùn-ún, ọ̀dún 1780, àṣọtẹ̀lẹ̀ yìí ẹ̀...”

“Kristi ti pa àwọn èniyàn Rẹ̀ láṣẹ̀ pé kí wọn máa ọ̀ra fún àwọn àmì ibòwòlẹ̀ Rẹ̀, kí wọn sì yò bí wọn bá n rí àwọn àfihàn pé Oba wọn n bọ̀. Ó ní pé, ‘Nígbà tí àwọn nńkan wònyí bá bèrẹ̀ sí i ṣẹ̀lẹ̀, nígbà nàà ẹ̀ wo sókè, kí ẹ̀ sì gbé orí yín sókè; nítorí iràpadà yín súnmọ̀ tòsí.’ Ó tọ̀ka sí àwọn igi orisun omi tí n rú ewé sí àwọn ọ̀mọ-èyìn Rẹ̀, ó sì ní pé: ‘Nígbà tí wọn bá n yọ̀ síta báyií, èyìn fúnra yín a sì rí i, ẹ̀ sì mọ̀ pé igbà èrùn ti súnmọ̀ tòsí. Bákán nàà, èyìn pẹ̀lú, nígbà tí ẹ̀ bá rí àwọn nńkan wònyí n ṣẹ̀lẹ̀, ẹ̀ mọ̀ pé ijọba Olorun ti súnmọ̀ tòsí.’ Luku 21:28, 30, 31.” The Great Controversy, 304, 306–308.

Ìlò mẹ̀ta ti àwọn Róòmù mẹ̀ta nàà fi hàn pé nínú títe Jerúsálẹ̀mù mọ̀lẹ̀ lábẹ̀ Róòmù aláìgbọ̀ràn sí Olorun, lẹ̀yìn nàà lábẹ̀ Róòmù pòòpù, títe ibi mímọ̀ àti egbé ogun mọ̀lẹ̀ lábẹ̀ Róòmù ọ̀de ọ̀nì ni a ṣọ̀jú fún nípasẹ̀ àkókò ojú egbẹ̀rùn kan, ọ̀gọ̀rùn-ún méjì, ọ̀gọ̀ta (Róòmù aláìgbọ̀ràn sí Olorun), tàbí egbẹ̀rùn kan, ọ̀gọ̀rùn-ún méjì, ọ̀gọ̀ta ọ̀dún àṣọtẹ̀lẹ̀ (Róòmù pòòpù). Àwọn ojú àpẹ̀rẹ̀ egbẹ̀rùn kan, ọ̀gọ̀rùn-ún méjì, ọ̀gọ̀ta (oṣù méjìlélógòjì) tí n fi àkókò inúnibíni Róòmù ọ̀de ọ̀nì sí àwọn èniyàn olóòtítọ̀ Olorun hàn yòò jẹ̀ pé àkókò kọ̀ọ̀kan ní “àmi” kan ṣọ̀so tí ó n tọ̀ka sí àkókò isàlọ̀ fún àwọn olóòtítọ̀ ti àkókò nàà. Ọ̀kọ̀ọ̀kan àwọn àkókò mẹ̀tẹ̀tẹ̀ta nàà sì parí pẹ̀lú ifarahàn “àwọn àmì” púpọ̀, kì í ẹ̀ “àmi” kan ṣọ̀so gẹ̀gẹ̀ bí ó ti rí ní ìbẹ̀rẹ̀ àkókò nàà.

“Ní àárín ọ̀ru ni Olorun ti n fi agbára Rẹ̀ hàn fún idásílẹ̀ àwọn èniyàn Rẹ̀. Oòrùn yòò farahàn, yòò sì máa tàn ní kíkún agbára rẹ̀. Àwọn àmì àti iṣẹ̀ iyanu yòò tẹ̀ léra wọn ní kíákíá. Àwọn èni búburú yòò fi ìbẹ̀rẹ̀ àti iyàlẹ̀nu wo iṣẹ̀lẹ̀ nàà, nígbà tí àwọn olódodo yòò fi ayọ̀ ọ̀lọ̀wọ̀ wo àwọn àpẹ̀rẹ̀ idásílẹ̀ wọn. Ohun gbogbo nínú ẹ̀dà dàbí èni pé a ti yí kúrò ní ipa ọ̀nà rẹ̀. Àwọn odò omi dáwọ̀ ṣíṣàn dúró. Àwọ̀sánmà dúdú, tí ó sì kún fún iwọn, yòò dide, yòò sì kọ̀lu ara wọn. Ní àárín àwọn ọ̀run tí ibínú n ru ni ibi kan wà tí ó mọ̀, tí ọ̀go rẹ̀ kò ẹ̀e ṣàpẹ̀júwe, láti ibẹ̀ ni ohùn Olorun ti n jáde bí iró ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ omi, tí ó n wí pé: ‘Ó ẹ̀ṣẹ̀.’ Ìfihàn 16:17.” The Great Controversy, 636.

Àkókò idájọ̀ imúṣẹ̀ lórí aṣẹ̀wó Róòmù bèrẹ̀ pẹ̀lú gbígbé àsíá nàà sókè, èyí tí n fi hàn pé agbo ẹ̀ran Olorun miiran tí ó sì wà ní Bábílónì gbọ̀dọ̀ sá. Àkókò nàà parí pẹ̀lú “àwọn àmì àti àwọn iṣẹ̀ iyanu.” Àkókò nàà bèrẹ̀ pẹ̀lú “ohùn keji” nínú Ìfihàn orí kejidínlógún, ó sì parí pẹ̀lú ohùn Olorun. Dájúdájú, ohùn kíiní àti keji nínú Ìfihàn orí kejidínlógún ni ohùn Kristi. Ohùn kíiní n tọ̀ka sí ìbẹ̀rẹ̀ idájọ̀ iwádìí ti ijọ̀ Àdífẹ̀nítì Laodíkíà aláàyè, ohùn keji sì n tọ̀ka sí ọ̀pin àkókò nàà, ṣùgbọ̀n ó tún fi àmì sí ìbẹ̀rẹ̀ idájọ̀ imúṣẹ̀ lórí aṣẹ̀wó Róòmù.

Gbogbo itàn pátápátá ni a n sàkóso nípasè ọ̀sẹ̀ nàà nínú èyí tí Kristi fi jẹrírí májẹmú nàà, àti òfin Ojọ-Àikú tí ó sún mólẹ̀ ni a fi hàn gégé bí àmì-ònà àárín, gégé bí àgbélébùú nàà ti jẹ àpẹẹrẹ rẹ. Àwọn itàn méjèjè ní ààmì Alpha àti Omega, nítorí ibèrẹ̀ àti òpin nínú ọ̀kọ̀ọ̀kan itàn ni a sojú fún nípasè ohùn Olórùn. Wọn tún n sojú fún òtító, nítorí àmì-ònà àárín ni iṣòtẹ̀ òfin Ojọ-Àikú, àti pé a dá ọ̀rọ̀ Heberu fún “òtító” sílẹ̀ pẹ̀lú lẹ̀tà àkókó, èketàlá, àti ikeyin nínú àbídì Heberu. Ohùn àkókó nínú Ìfihàn orí ketàdínlógún ni ohùn Kristi, ohùn ikeyin ni ohùn Olórùn, àti ohùn tí ó wà ní àárín, tí ó sì jẹ ohùn Olórùn pẹ̀lú, ni ibẹ̀ nàà ni iṣòtẹ̀ lẹ̀tà èketàlá ti jẹ aṣojú nípasè bí ẹranko ayé ẹ̀ “n sọ̀rọ̀” bí dragoni, gégé bí a ti sáfihàn nínú Ìfihàn orí KETÀLÁ.

Àmì tí ó wà nínú òfin Àikú tí n bọ̀ láipẹ̀ yìi dúrò gégé bí “àmì” láti sá fún àwọn olóòtító Olórùn, sùgbón ó tún fi hàn pé ibèrẹ̀ àkókò àṣòtẹ̀lẹ̀ tí n parí nígbà tí a bá gbé àsíá nàà sókè gbòdò ní “àmì” kan pẹ̀lú. “Àmì” nàà ni Jésù tọ̀ka sí gégé bí ẹ̀rì pé iran ikeyin ayé yìi ti dé. Nínú orí kẹ̀ẹ̀dógún Ìwé Lúùkù, àwọn ọ̀mọ-ẹ̀yìn bèèrè ohun tí Kristi túmọ̀ sí nígbà tí Ó sọ̀ pé a ó pa tẹ̀npìlì run.

Wọn sì bèèrè lówó rẹ̀ pé, Olùkó, sùgbón ìgbà wo ni nńkan wọ̀nyí yóò ẹ̀lẹ̀? àmì wo ni yóò sì hàn nígbà tí nńkan wọ̀nyí yóò ẹ̀? Lúùkù 21:7.

Nígbà nàà ni Jésù bèrẹ̀ sí í sàlàyẹ̀ itàn tí ó yorí sí ọ̀dún 70 nígbà tí a ó pa tẹ̀npìlì àti ilú run, ó sì tẹ̀sìwájú títí dé ẹ̀sẹ̀ kẹ̀rínlélógún, níbi tí Ó ti fihàn ìgbà tí “àkókò” àwọn Kẹ̀fẹ̀rì yóò pé.

Wọn yóò sì ṣubú nípasè ẹ̀gbón idà, a ó sì mú wọn lọ ní ìgbẹ̀kùn sí gbogbo àwọn orílẹ̀-èdè: a ó sì máa tẹ̀ Jerúsálemu mólẹ̀ lábẹ̀ ẹ̀sẹ̀ àwọn aláìkọ̀là, títí àsìkò àwọn aláìkọ̀là yóò fi pé. Lúùkù 21:24.

Èrò pé ẹ̀sẹ̀ yìi n tọ̀ka sí Jerúsálemu gidi dá lórí iwèrẹ̀ ẹ̀kọ̀ isin Kátólíkì tí a n pè ní futurism, èyí tí n lo ohun àmì gégé bí ohun gidi, tí ó sì n fi imúṣẹ̀ àwọn àṣòtẹ̀lẹ̀ sí ikeyin ayé nikan soṣo. Ìkọ̀lù sí lílo tó tó ti ẹ̀sẹ̀ yìi ti jẹ̀ ìkọ̀lù nílá láti ọ̀dò Sátàni jalẹ̀ ikàwé Májẹmú Titun. Jerúsálemu gidi dáwó jìjẹ̀ àmì Jerúsálemu àṣòtẹ̀lẹ̀ dúrò ní àkókò Kristi, nígbà tí àṣòtẹ̀lẹ̀ gidi yí ilò ti ẹ̀mí padà. Ìfihàn yìi jẹ̀ ẹ̀kọ̀ pàtàkì kan tí àpòsítèlì Pọ̀ọ̀lù fi idí rẹ̀ múlẹ̀. Ìtẹ̀mọ̀lẹ̀ Jerúsálemu n tọ̀ka sí ẹ̀gbẹ̀rùn kan, igba méjìlélógórin ọ̀dún òkùnkùn pòòpù láti ọ̀dún 538 sí 1798.

Sùgbón àgbalá tí ó wà lẹ̀yìn tẹ̀npìlì fi sílẹ̀, má sì ẹ̀ wọn ún; nítorí a ti fi í fún àwọn aláìkọ̀là: wọn yóò sì tẹ̀ ilú mímọ̀ nàà mólẹ̀ fún oṣù méjìlélógójì. Ìfihàn 11:2.

Jerusalemu ti àṣòtẹ̀lẹ̀ dáwó jìjẹ̀ àmì ilú àyànfẹ̀ dúrò ní agbelebu.

“Èni mélòò kan wà tí n rò pé yóò jẹ ohun rere láti rìn lórí ilẹ̀ Jerusalemu àtìjọ̀, àti pé ìgbàgbọ̀ wọn yóò túbò lágbara gidigidi nípa sísẹ̀ àbẹ̀wò sí àwọn ibi iṣẹ̀lẹ̀ iyè àti ikú Olùgbàlà! Sùgbón Jerusalemu àtìjọ̀ kì yóò di ibi mímọ̀ láé títí a ó fi wẹ̀ ẹ̀ mọ̀ nípasè iná iwẹ̀nùmọ̀ láti ọ̀run.”
Review and Herald, June 9, 1896.

Lẹ̀yìn tí Jésù ti mú àwọn ọ̀mọ-ẹ̀yìn nàà dé àkókò òpin ní ọ̀dún 1798 nínú ẹ̀sẹ̀ kẹ̀rínlélógún, ó sì tún sáfihàn àkókò àwọn Millerite nígbà tí ikéde àngẹ̀lì àkókó wọ̀ inú itàn.

Àwọn àmì yóò sì wà nínú oòrùn, àti nínú ọ̀ṣupá, àti nínú àwọn iràwọ̀; àti lórí ilẹ̀ ayé iyọnu àwọn orílẹ̀-èdè, pẹ̀lú idàrúdàpọ̀; òkun àti ìgbì rẹ̀ yóò máa hó ramúramù; ọ̀kàn àwọn èniyàn yóò máa rẹ̀ wọn nítorí ibèrù, àti nítorí ifojúsonà àwọn ohun tí n bọ̀ wá sórí ilẹ̀ ayé: nítorí a ó mi

àwọn agbára ọrun. Nígbà náà ni wọn yóò sì rí Ọmọ èniyàn tí ń bọ nínú àwọsánmà pẹ̀lú agbára àti ọ̀go ńlá. Nígbà tí àwọn nńkan wọ̀nyí bá sì bèrẹ̀ sí í ẹ̀lẹ̀, nígbà náà ẹ̀ wo sókè, kí ẹ̀ sì gbé orí yín sókè; nítorí iràpadà yín ti sún mọ̀lẹ̀. Luke 21:25–28.

Àwọn àmì tí ó ẹ́ ìtàn àwọn Millerite sílẹ̀ ni a mú ẹ̀ ní ibámu pẹ̀lú agbára Ọ̀rọ̀ Ọ̀lọrun tí kì í ẹ̀sàise láéláé.

“Àwọn àmì tí ó wà nínú oòrùn, ọ̀sùpá, àti àwọn iràwọ̀ ni a ti mú ẹ̀.” Review and Herald, November 22, 1906.

A ó tẹ̀síwájú ní Lúùkù orí kọ̀kànlẹ̀lógún nínú àpilẹ̀kọ̀ tí ó kàn.

“Ní ọ̀jọ̀ kẹ̀rindínlógún, oṣù Kejilá, ọ̀dún 1848, Olúwa fi iran fún mi nípa ìmitìtì àwọn agbára ọrun. Mo rí i pé nígbà tí Olúwa sọ pé, ‘ọrun,’ ní fifún àwọn àmì tí a kọ sílẹ̀ ní ọ̀wọ̀ Mátífù, Máàkù, àti Lúùkù, ọrun ni Ó tùmọ̀ sí; àti nígbà tí Ó sọ pé, ‘ayé,’ ayé ni Ó tùmọ̀ sí. Àwọn agbára ọrun ni oòrùn, ọ̀sùpá, àti àwọn iràwọ̀. Wọn ń ẹ̀ iṣẹ̀ba ní ọrun. Àwọn agbára ayé ni àwọn tí ń ẹ̀ iṣẹ̀ba lórí ayé. A ó mi àwọn agbára ọrun ní ohùn Ọ̀lọrun. Nígbà náà ni a ó yí oòrùn, ọ̀sùpá, àti àwọn iràwọ̀ kúrò ní ipò wọn. Wọn kì yóò kojá lọ, ẹ̀gbọ̀n a ó mi wọn ní ohùn Ọ̀lọrun.

“Àwọsánmà dúdú, tí ó sì ní àròpo, dide, wọn sì kọ̀lù ara wọn. Ààyè ọ̀jú-ọrun ya, ó sì yí ẹ̀yìn; lẹ̀yìn náà a lè wo sókè láti inú ààyè tí ó ẹ́ sílẹ̀ nínú Orion, láti ibẹ̀ ni ohùn Ọ̀lọrun ti jáde wá. Ilú Mímọ̀ yóò sọkalẹ̀ wá nípasẹ̀ ààyè tí ó ẹ́ sílẹ̀ náà. Mo rí i pé a ń mi àwọn agbára ayé nísinsin yí, àti pé àwọn iṣẹ̀lẹ̀ ń bọ̀ ní títẹ̀lẹ̀ ètò. Ogun, àti iròyìn ogun, idà, iyan, àti àjàkálẹ̀-àrun ni wọn kọ̀kọ̀ máa mi àwọn agbára ayé, lẹ̀yìn náà ohùn Ọ̀lọrun yóò mi oorun, ọ̀sùpá, àti àwọn iràwọ̀, àti ilẹ̀ ayé yí pẹ̀lú. Mo rí i pé ìmitìtì àwọn agbára ní Yúróòpù kí í ẹ̀, gégé bí àwọn kan ti ń kọ̀ni, ìmitìtì àwọn agbára ọrun, ẹ̀gbọ̀n ó jẹ̀ ìmitìtì àwọn orílẹ̀-èdè tí ó bínú.” Early Writings, 41.